

**Արեւմտեան
Հայերու**

**Հայաստանի
Համագումար**

**Արեւմտեան Հայաստանի Հայերի Ասամբլեայի
պատվիրակության ղեկավար Արմենակ Աբրահամյանի երկրորդ ելույթը ժնեում,
ՄԱԿ-ի Բնիկ ժողովուրդների իրավունքների հարցերով փորձագիտական մեխանիզմ
հանձնաժողովում**

Արեւմտեան Հայաստանի Հայերի Ասամբլեա

ՄԱԿ-ի Բնիկ ժողովուրդների իրավունքների հարցերով փորձագիտական մեխանիզմ - 2012

Ժնեւ, 9-13-ը հուլիսի 2012 թ.

Արեւմտեան Հայաստանի Հայերի Ասամբլեայի պատվիրակության ղեկավար պարոն Արմենակ
Աբրահամյանի զեկույցը ՄԱԿ-ում, թիվ 2

**Կետ 5. Ուսումնասիրություն բնիկ ժողովուրդների իրավունքների եւ ինքնության քաջալերման եւ
պաշտպանության հարցերում լեզուների եւ մշակույթների դերի մասին**

Ժնեւ, 10 հուլիսի 2012

Շնորհակալություն պարոն Նախագահ,

Բնիկ ժողովուրդների մշակութային հարստության ինքնատիպությունն այսօր ոչ մի կասկած չի
հարուցում, ինչը հաստատվում է Փորձագիտական մեխանիզմի իրականացրած
ուսումնասիրությամբ:

Հայերը, Արեւմտեան Հայաստանի բնիկները, հազարամյակների ընթացքում ենթարկվել են
վտանգի, որովհետեւ ապրել են Ասիան եւ Եվրոպան միմյանց կապող ռազմավարական իմաստով
առավել քան կարելուր ճանապարհի հատվածում: Այս բացատրությունը լույս է սփռում ազգի
ճակատագրի վրա, որը դարձավ ազգերի նվաճումների գոհը, որոնք չունեին ոչինչ ընդհանուր
հայկական հավատալիքների, բարոյականության, իրավունքի, մշակույթի հետ:

Այդ ժամանակներից ի վեր, մենք հիմնեցինք մեծ թվով դպրոցներ եւ հաջողվեց մեր սրտերում
պահպանել գիտակցությունը՝ մարդկային ոգու արժեքի, իրավունքը՝ ընտանիքի, անհատի ու

քաղաքացու, բայց եւ միաժամանակ ենթարկվեցինք կենսաբանական ցեղասպանության, արտահայտված՝ մեր երեխաների առեւանգումներով եւ նրանց նկատմամբ իրականացված բռնությամբ:

Իսկ հետո... Արյունոտ տարեթվեր են՝ 1894-ից մինչեւ 1923 թվականները, շրջադարձային, որոնք արյունոտված ու հրե տառերով դաջված են հայության ազգային հիշողության մեջ: Հայերի ցեղասպանության շուրջ բանավեճերը չեն դադարում մինչեւ հիմա:

Սակայն հիմա մենք ապրում ենք ցեղասպանության երրորդ փուլը՝ մշակութային ցեղասպանությունը: Այսպես, 2005 թվականի դեկտեմբերին ադրբեջանական բանակը ոչնչացրեց Ջուլֆայի միջնադարյան գերեզմանոցը Նախիջեւանում, բաղկացած՝ 10-րդ դարի ավելի քան 5000 տապանաքարերից:

Այսօր մենք նկատում ենք, որ մեր անցած տարվա ելույթից հետո Թուրքիան ջանքեր է գործադրում վերականգնելու եւ վերադարձնելու հայկական ժառանգության որոշ խորհրդանիշներ, նույնիսկ, եթե դրանք ընդամենը կաթիլներ են օվկիանոսում, որովհետեւ, ցավոք, բազմաթիվ են սրբազան տարածքների յուրացման փաստերը, առանց մեր Ազգային Խորհրդի՝ ազատ, նախօրոք եւ գիտակցված համաձայնության: Այս կապակցությամբ ես հիշեցնում եմ Անի քաղաքի հետ կապված իրավիճակի մասին, Արեւմտյան Հայաստանի միջնադարյան մայրաքաղաքի, եւ համաձայնություններն ու իրավարար վճիռները չհարգելու մասին, որոնք պետք է որ պարտադիր լինեին բոլոր պետությունների համար:

Ճիշտ այդպես, Դիարբեքիր քաղաքում թուրքական իշխանությունները հետապնդում են մեր մտավորականներին ամենշաբաթյա հայերեն լեզվի դասեր անցկացնելու համար, որը ոչնչացման եզրին է: Այսինքն, այս մոլորակի վրա դեռ կան վայրեր, որտեղ բնիկների լեզուների ուսուցանումը, լինի դա հայերեն, քրդերեն, հունարեն, արաբերեն կամ ասորերեն, օրենքի խախտում է համարվում: Այն դեպքում, երբ այդ լեզուները, իրականում, բազմազգ աշխարհի արժեքներն են:

Այդ դեպքում մենք ինչպե՞ս հավատանք, որ Սիրիայից հայ, ասորի, արաբ եւ քուրդ փախստականները Թուրքիայում պաշտպանություն կունենան, երբ նրանց լեզուների ուսուցանումը իշխանությունների կողմից դիտվում է, որպես քրեորեն պատժելի փաստ: Ինչպե՞ս կարող ենք մենք հավատալ, որ Սիրիայում ընթացող պատերազմի նպատակն է ազատագրել եւ ժողովրդավարացնել սիրիական հասարակությունը, երբ ներկայիս ռազմական օդուժը եւ նրանք, որ կոչված են պատերազմելու, մեր երեխաներին են հետապնդում Արեւմտյան Հայաստանում եւ Քուրդիստանում:

Ես կցանկանայի հավաստել, որ չնայած բնիկ ժողովուրդների մշակույթների անընդգրկունակության, գոյություն ունի այն, ինչը միավորում է մեզ բոլորիս, ինչը բնիկ

ժողովուրդների պատկանելիության արմատական ցուցանիշներից է, բայց որը չի արտահայտված ոչ մի տեսակի սահմանումներում, այն, որ բնիկ ժողովուրդներն իրենց լեզուն դիտարկում են, որպես հաղորդակցության միջոց, եւ նույնիսկ բնության հետ շփման, եւ ոչ միայն կենդանիների, բույսերի ու քարերի, այլեւ հոգեւոր մշակույթի հետ:

Այստեղ ես՝ Մարդու իրավունքների խորհրդին եւ պետություններին եմ դիմում հետեւյալ ուղերձով. փլուզման գործընթացները, ժխտողականությունը, ոչնչացումը, բնիկ ժողովուրդների գոյատեւման համար անհրաժեշտ մշակութային եւ բնական ռեսուրսների եւ լեզուների ոչնչացումը կխանգարեն աշխարհին հասնել զարգացման մի նոր մակարդակի, գիտելիքի, իմաստության եւ հավասարակշռության, որոնք միայն կարող են եւ ապահովել խաղաղ կյանք:

Ավարտելով խոսքս կցանկանայի հիշեցնել Էմիլ Զորանի «խոստովանությունը». «Մարդը երկրում չի ապրում, նա ապրում է լեզվի մեջ: Հայրենիքը՝ դա լեզուն է ու ոչինչ ավելի»:

АССАМБЛЕЯ АРМЯН ЗАПАДНОЙ АРМЕНИИ
Экспертный механизм по правам коренных народов 2012
Женева, 9 – 13 июля 2012
ВЫСТУПЛЕНИЕ №2 Г-НА АРМЕНАГА АПРАХАМЯНА
Глава делегации Национального Совета Западной Армении при ООН

Пункт 5: Исследование о роли языков и культуры в поощрении и защите прав и самобытности коренных народов

Женева, 10 июля 2012г. в....

Спасибо г-н Председатель,
Исключительность культурного богатства коренных народов не вызывает сегодня никаких сомнений, что подтверждает исследование, проведенное Экспертным механизмом.

Армяне, будучи коренной нацией Западной Армении, в течение тысячелетий подвергались опасности, поскольку проживали на наиболее важном в стратегическом отношении участке пути, ведущем из Азии в Европу. Это объяснение проливает свет на историю нации, ставшей жертвой завоеваний народами, которые не имели ничего общего с армянской религией, моралью, правом, искусством.

С тех пор мы построили большое количество школ, и нам удалось взрастить в наших сердцах понимание ценности человеческой души, прав семьи, личности и гражданина, но одновременно с этим мы подвергались биологическому геноциду, выражавшемуся в похищениях наших детей и насилии над ними.

А после!.. кровавые даты с 1894 по 1923гг., ставшие переворотными, были вписаны кровавыми и огненными буквами в национальную память армян. Споры вокруг геноцида армян не утихают до сих пор.

Однако, сейчас мы переживаем третью фазу геноцида – культурный геноцид. Так, в декабре 2005 года азербайджанская армия уничтожила средневековое кладбище Джульфы в Нахичеване, состоявшее из более чем 5000 могильных плит начала X века.

Сегодня мы принимаем во внимание предпринятые после нашего прошлогоднего выступления усилия Турции по восстановлению и возвращению некоторых символов армянского наследия, даже если это всего лишь капля в океане армянской культуры, поскольку, к сожалению, многочисленны факты незаконного присвоения священных мест без свободного, предварительного и осознанного согласия нашего Национального Совета. В связи с этим, я напоминаю о ситуации с городом Ани, средневековой столицей Западной Армении, и о несоблюдении соглашений и арбитражных решений, которые должны были быть обязательными для всех государств.

Также, в городе Диарбакыр турецкие власти преследуют нашу интеллигенцию за проведение еженедельных уроков армянского языка, который находится на грани исчезновения. Значит, на этой планете еще существуют места, где обучение коренным языкам, будь то армянский, курдский, греческий, арабский или ассирийский, является правонарушением? В то время как эти языки, напротив, представляют ценность для многонационального мира!

Как же тогда мы можем верить в то, что армянские, ассирийские, арабские и курдские беженцы из Сирии получают защиту в Турции, когда обучение их языку может рассматриваться властями как уголовно наказуемый акт? Как можем мы верить в то, что цель войны в Сирии – освободить и демократизировать сирийское общество, когда в настоящее время военная авиация и те, кто призван вести эту войну, преследуют наших детей в Западной Армении и Курдистане!

Мне хотелось бы засвидетельствовать, что, несмотря на всю необъятность культуры коренных народов, существует то, что объединяет нас всех, что является одним из фундаментальных признаков принадлежности к коренному народу, но не фигурирует ни в одном из определений, а именно то, что коренные народы рассматривают свой язык как средство общения, и даже общения с природой, и не только с животными, растениями и камнями, но и с духовной культурой.

Здесь я обращаюсь к Совету по правам человека и к государствам со следующим посланием: процессы распада, отрицания, истребления, разрушения культурных и природных начал существования коренных народов и их языков помешают миру достичь нового уровня сознательности, знаний, мудрости и равновесия, которые только и могут гарантировать мирную жизнь.

В заключение мне хотелось бы напомнить «признание» Эмиля Чорана: «Человек живет не в стране, он живет внутри языка. Родина – это язык и ничего больше».

Մեր հայրենի հայաստանի Ազգային Խորհուրդ

stat.gov.wa@haybachdban.org